

Δημιουργία Συνεργατικών Δικτύων Ανοιχτής Καινοτομίας Coopetitive Open Innovation Networks - “COINs”

«Στρατηγικές Ανάπτυξης Συνεργατικών Σχηματισμών στις Ελληνικές Περιφέρειες»

Κωνσταντίνος Μπουρλετίδης

Οικονομολόγος –Στέλεχος Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Τετάρτη, 13 Μαΐου 2015, ώρα 17:00,

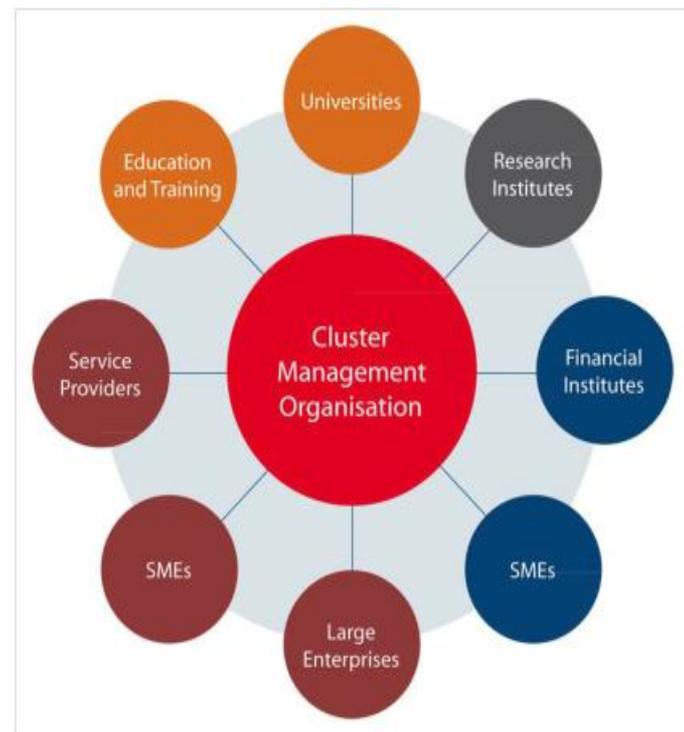
ξενοδοχείο ΤΙΤΑΝΙΑ, αίθουσα «ΕΥΡΩΠΗ»,

Πανεπιστημίου 52, Αθήνα

Συνεργατικοί Σχηματισμοί

- Οι συνεργατικοί σχηματισμοί (Clusters) είναι μία ομάδα ανεξάρτητων, συμπληρωματικών και συν-ανταγωνιστικών φορέων που δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένη βιομηχανική/οικονομική/θεματική περιοχή και σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή.
- Τα μέλη αυτής της ομάδας στο πλαίσιο του αμοιβαίου συμφέροντος, συνδέονται σε μια αλυσίδα προστιθέμενης αξίας, με ισχυρές αλληλεπιδράσεις και ανταλλαγή πληροφορίας/γνώσης/καλών πρακτικών, με κοινούς προμηθευτές ή/και πελάτες, με από κοινού πρόσβαση και χρήση εγκαταστάσεων, υποδομών και υπηρεσιών, και υπαρκτό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε διεθνές επίπεδο.

Έτσι «συνεργαζόμαστε» ενώ παραμένουμε «ανταγωνιστές» και μαζί έχουμε τη δυνατότητα να αξιοποιήσουμε επιχειρηματικές ευκαιρίες υψηλής κερδοφορίας και εξωστρέφειας τις οποίες μεμονωμένα τα μέλη του Cluster δεν θα μπορούσαν να εκμεταλλευτούν.

Ορισμοί

- Οι συστάδες επιχειρήσεων – clusters σύμφωνα με το ορισμό του Michael Porter είναι: «...γεωγραφικά κοντινές, επιχειρήσεις και άλλοι φορείς όπως πανεπιστήμια, που αλληλεπιδρούν με την βοήθεια της τεχνολογίας για την υλοποίηση ενεργειών σε συγκεκριμένους τομείς».
- Οι συστάδες αποτελούνται κατά κύριο λόγο από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ίδιο κλάδο δραστηριότητας (οριζόντια clusters) ή σε διαφορετικούς κλάδους της διαδικασίας παραγωγής, ανήκουν δηλαδή στην ίδια εφοδιαστική αλυσίδα (κάθετα clusters).
- Οι επιχειρήσεις αυτές ονομάζονται είτε «επιχειρήσεις-εταίροι», είτε «επιχειρήσεις κορμού».

Ποιοι συμμετέχουν σε ένα Cluster

- Σε διεθνές επίπεδο, τα clusters εμπεριέχουν –εκτός από τις επιχειρήσεις-, κυβερνητικούς και άλλους οργανισμούς, όπως Πανεπιστήμια, φορείς τυποποίησης, Think Tanks, Ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης και εμπορικές ενώσεις.
- Οι φορείς αυτοί παρέχουν εξειδικευμένη κατάρτιση, εκπαίδευση, πληροφόρηση, έρευνα και τεχνολογική υποστήριξη. Ακριβώς, η συμμετοχή τέτοιων φορέων, διαφοροποιεί τα επιχειρηματικά δίκτυα από τις συστάδες επιχειρήσεων (clusters).

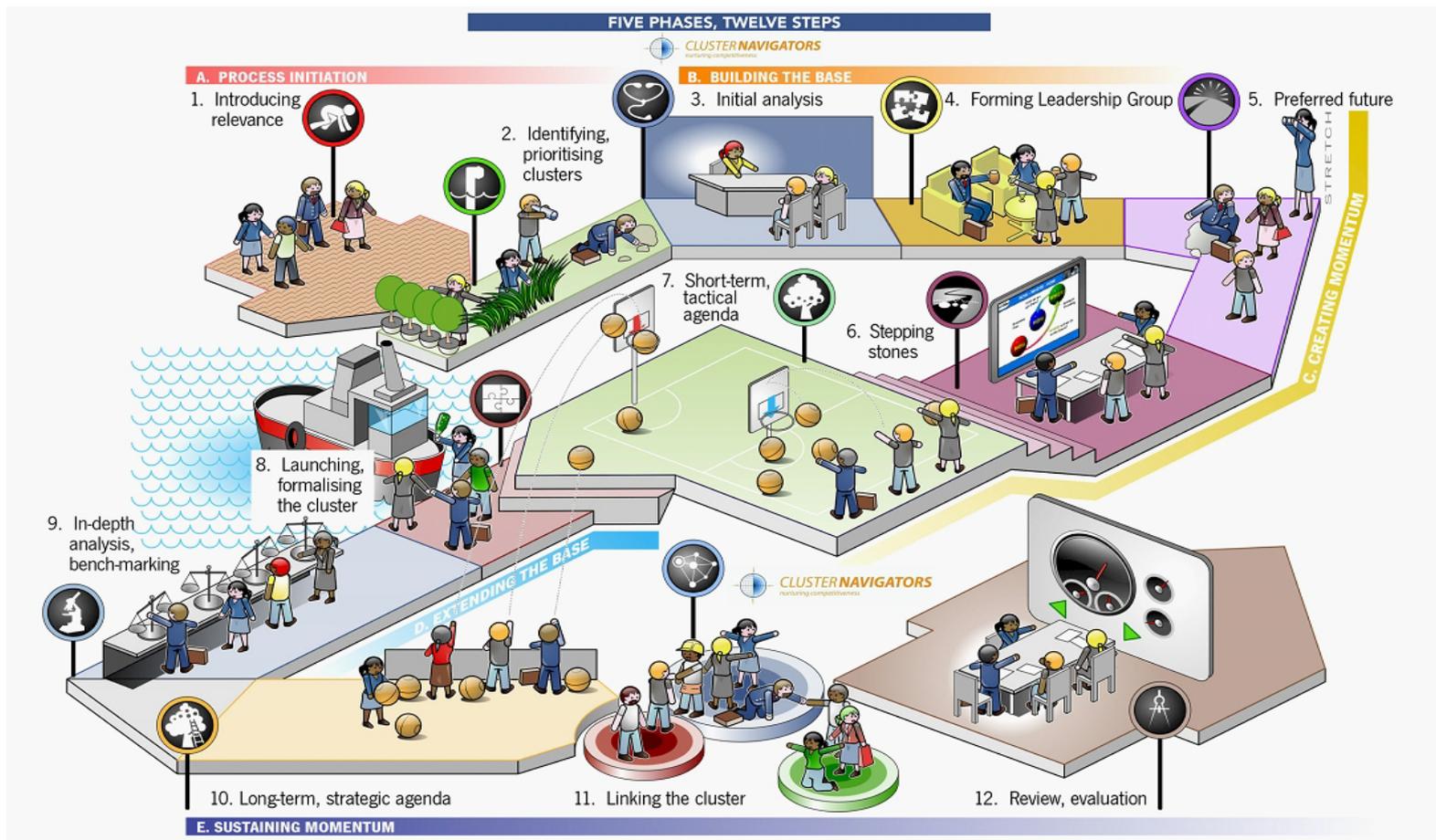
Innovation Cluster

Clusters καινοτομίας είναι "ομάδες ανεξάρτητων επιχειρήσεων και οργανισμών , (καινοτόμες νεοσύστατες επιχειρήσεις, μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς και ερευνητικοί οργανισμοί και Πανεπιστήμια), που λειτουργούν σε συγκεκριμένο κλάδο και περιοχή με σκοπό να τονώσει την καινοτόμο δραστηριότητα προωθώντας την εντατική αλληλεπίδραση, την κοινή χρήση εγκαταστάσεων , την ανταλλαγή της γνώσης και εμπειρογνωμοσύνης , συμβάλλοντας αποτελεσματικά στη μεταφορά τεχνολογίας, τη δικτύωση και τη διάδοση πληροφοριών μεταξύ των επιχειρήσεων στο συνεργατικό σχηματισμό. Ειδικεύονται σε καινοτόμες δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης - αξίας με έντονο προσανατολισμό προς τις διεθνείς αγορές.

Χαρακτηριστικά Innovation Cluster

- Προωθεί την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των μελών του σε εθνικό και διεθνές επίπεδο (υποστηρίζει την έρευνα για ανεύρεση στρατηγικών εταίρων, προωθεί τα μέλη σε διεθνείς εκδηλώσεις, υποστηρίζει out-licensing/in-licensing δραστηριότητες)
- Οργανώνει διεθνείς αποστολές και εκδηλώσεις για την ανταλλαγή τεχνογνωσίας, και διάφορες δραστηριότητες για την διερεύνηση και ανάπτυξη συνεργασιών
- Δημιουργεί δίκτυα συνεργασίας με διεθνή Clusters
- Αναζητεί συνδέσεις για την πρόσβαση σε κεφάλαια υψηλού κινδύνου και οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων
- Προωθεί τις κοινές θέσεις των μελών του προς τις εθνικές αρχές για την επίλυση των ζητημάτων που σχετίζονται με νομικό / κανονιστικό πλαίσιο στον τομέα της δραστηριότητάς της
- Υποστηρίζει δραστηριότητες εκπαίδευσης για τα μέλη του

Smart Specialization Strategy (Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης)

Απαιτείται αλλαγή αντίληψης και προσανατολισμός στο «εμείς» και όχι στο «εγώ» με αναζήτηση στρατηγικών «έξυπνης εξειδίκευσης» σε επίπεδο περιφέρειας και όχι σε επίπεδο πόλης ή μικρής περιοχής . **Έξυπνη εξειδίκευση είναι η υποστήριξη του μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας μέσω μιας διαδικασίας «επιχειρηματικής ανακάλυψης» ευκαιριών στη διεθνή αγορά. Η **έξυπνη εξειδίκευση** προϋποθέτει την χαρτογράφηση και τον εντοπισμό των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιφέρειας και την προσανατολισμό σε ανάπτυξη που θα αξιοποιεί τα συγκεκριμένα πλεονεκτήματα.**

The Challenge:

How to support structural change towards higher value-added activities?

The Old Answer:

- Identify **growing markets** and try to enter them (bio, nano, eco, ...)

- Failure to succeed in intensely competitive markets without unique assets

The New (Smart Specialization) Answer:

- Identify your assets, including your existing **cluster base**
- Actively pursue opportunities in areas **adjacent to current strengths** and leading towards higher value added

- Longer-term development of sustainable competitive advantages

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (1)

- Προσδιορίζεται σε σχέση με τα χαρακτηριστικά της περιοχής αναφοράς,
- Προωθεί τη διαδικασία της «επιχειρηματικής ανακάλυψης» για έξυπνη εξειδίκευση,
- Εξασφαλίζει κρίσιμη μάζα στις δραστηριότητες παραγωγής και καινοτομίας,
- Εξωστρεφή / εξαγωγικό προσανατολισμό (outward-looking),
- Συνεκτιμά τις εξελίξεις στο άμεσο μέλλον (future-oriented).

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (2)

Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να οδηγεί σε:

- **Ανανέωση παραδοσιακών κλάδων** με τον προσανατολισμό σε δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και νέες εξειδικευμένες αγορές,
- **Εκσυγχρονισμό** με την υιοθέτηση και διάδοση νέων τεχνολογιών,
- **Τεχνολογική διαφοροποίηση** από υφιστάμενες εξειδικεύσεις σε συναφή πεδία,
- **Ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων** μέσω ριζικής τεχνολογικής ανανέωσης και ανατρεπτικής καινοτομίας, και
- **Αξιοποίηση νέων μορφών καινοτομίας**, όπως ανοικτή καινοτομία, καινοτομία από τους χρήστες, κοινωνική καινοτομία, καινοτομία στις υπηρεσίες.

Πέντε φάσεις Εφαρμογής της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης σε επίπεδο Περιφέρειας για την ανάπτυξη Συνεργατικών Σχηματισμών

1. Βήμα 1^ο : Χαρτογράφηση της Περιφέρειας
2. Βήμα 2^ο : Ορισμός και Εντοπισμός
3. Βήμα 3^ο : Δημιουργία Συντονιστή “Facilitator”
4. Βήμα 4^ο : Εφαρμογή Μεθοδολογίας
5. Βήμα 5^ο : Αναμενόμενες Επιπτώσεις και Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας μέσω της εξέτασης δεικτών

Χαρτογραφηση Περιφέρειας

- Α. Περιγράφονται οι πιο σημαντικές οικονομικές ζώνες στην Περιφέρεια
- Β. Οι πιο σημαντικοί τομείς για την οικονομία της περιφέρειας
- Γ. Αναλύεται το περιφερειακό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα
- Δ. Εξετάζονται οι «Εισροές»: Εξετάζεται αν υπάρχουν υψηλής ποιότητας εξειδικευμένες εισροές για την επιχείρηση, όπως ανθρώπινο δυναμικό, κεφάλαια, τη φυσική και διοικητική υποδομή, υποδομές επιστήμης και τεχνολογίας κ.α
- Ε. Αναλύστε το πλαίσιο στρατηγική και ανταγωνισμού: Ελέγχεται η ύπαρξη - παρουσία τοπικού πλαισίου και κανόνων που ενθαρρύνουν τις επενδύσεις και τη συνεχή βελτίωση ενίσχυση ανοικτού ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων
- ΣΤ. Αξιολογεί τους όρους της ζήτησης: έναν πυρήνα από «ψαγμένους» απαιτητικούς πελάτες, ασυνήθιστη τοπική ζήτηση σε εξειδικευμένους τομείς που μπορούν να εξυπηρετηθούν με σχετικά εύκολο τρόπο και σε παγκόσμιο επίπεδο, πρόβλεψη μελλοντικών αναγκών πελατών κ.α.
- Ζ. Περιγράφεται η ύπαρξη σχετικών και υποστηρικτικών επιχειρήσεων και κλάδων: Η πρόσβαση σε ικανό αριθμό τοπικών προμηθευτών και επιχειρήσεων σε συναφείς τομείς, παρουσία άλλων συνεργατικών σχηματισμών αντί των μεμονωμένων επιχειρήσεων κ.α.

Ορισμός και Εντοπισμός

Θα πρέπει να οριστούν και να εντοπιστούν όλες οι επιμέρους περιοχές / ζώνες σε γεωγραφική σχέση με την περιφέρεια (απόσταση, υποδομές, κ.α)

(α) Leader

(β) Ακόλουθος

(γ) Σε Υστέρηση

Δημιουργία Συντονιστή

Ο Συντονιστής είναι ο δημόσιος ή ιδιωτικός οργανισμός που παίζει καταλυτικό ρόλο στη δημιουργία, την επέκταση και τη διαχείριση του συνεργατικού σχηματισμού :

- στηρίζοντας την ανάπτυξη των απαραίτητων συνεργειών και των αλληλεπιδράσεων,
- παρέχοντας καθοδήγηση, και υπηρεσίες (παροχή νομικών συμβουλών, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, την εκπαίδευση κ.ά.),
- Προωθώντας και προβάλλοντας το συνεργατικό σχηματισμό διεθνώς μέσω της διείσδυσης των προϊόντων του στις παγκόσμιες αγορές.
- Παρέχει δωρεάν πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες σε όλους τους δυνητικά ενδιαφερόμενους (π.χ επιχειρήσεις του τομέα του, μέλη και μη μέλη του συνεργατικού σχηματισμού (ανοικτή πρόσβαση με ένα stop shop),
- Ενεργοποιείται στη διάδοση των αποτελεσμάτων και τη στήριξη για την πρόσβαση στη χρηματοδότηση.
- Η δημιουργία του «Συντονιστή» είναι σε ένα κρίσιμο σημείο και ο πιο σημαντικός παράγοντας για την εφαρμογή μιας εφικτής περιφερειακή πολιτικής ανάπτυξης συνεργατικών σχηματισμών.

Εφαρμογή Μεθοδολογίας

- Ύψος Χρηματοδότησης
- Επιλέξιμες Δαπάνες
- Όροι Συμμετοχής
- Αλληλουχία Ενεργειών
- Ύπαρξη Πιλοτικής Φάσης
- Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης

Αναμενόμενες Επιπτώσεις και Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας μέσω της εξέτασης δεικτών

1. Αύξηση των επενδύσεων στην καινοτομία στην Περιφέρεια
2. Προώθηση της καθοδηγούμενης από τη γνώση επιχειρηματικότητας σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας στην Περιφέρεια
3. Προσδιορισμός ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για την περιφέρεια της Αττικής (υφιστάμενων ή δυνητικών) / έξυπνης εξειδίκευσης
4. Η προώθηση της απασχόλησης εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού
5. Αύξηση των εξαγωγών και των ιδιωτικών επενδύσεων,
6. Δικτύωση / συμπληρωματικότητα με συνεργατικούς σχηματισμούς καινοτομίας στο εξωτερικό.

- Αριθμός επιχειρήσεων (ιδίως των ΜΜΕ), ερευνητικοί και άλλοι οργανισμοί που συμμετέχουν στο συνεργατικό σχηματισμό
- Κύκλος εργασιών
- Εξαγωγές
- Προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων
- Αριθμός διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας
- Αριθμός διεθνών εμπορικών σημάτων
- Αριθμός πιστοποιητικών ποιότητας
- Δαπάνες E & A
- Δαπάνες για τον εξοπλισμό έρευνας
- Αριθμός εργαζομένων κατόχων διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου
- Επαγγελματικές δραστηριότητες κατάρτισης που πραγματοποιούνται
- Συμμετοχή σε εκθέσεις, εκδηλώσεις μεσιτείας

Smart Specialization Strategy Concept

1. Σε ένα πρώτο στάδιο, ένα πακέτο των χρηματοοικονομικών μέσων και κινήτρων θα πρέπει να σχεδιαστεί και προωθηθεί, έτσι ώστε να ταιριάζει σωστά με τις τοπικές ανάγκες καινοτομίας και το προφίλ των επιχειρηματιών της περιφέρειας
2. Αυτό θα ενθαρρύνει τα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμετάσχουν, προκειμένου να επωφεληθούν από τις επενδυτικές δυνατότητες της πρωτοβουλίας
3. Οι ευκαιρίες αυτές θα πρέπει να προσαρμοστούν στην πραγματικότητα και τα δεδομένα της περιφέρειας
4. Έτσι θα πρέπει να προηγηθεί, συλλογή, τη διάρθρωση, ανάλυση και κατανόηση των τοπικών δεδομένων και προοπτικών
5. Στη συνέχεια, ο ανταγωνισμός και η σύγκριση των επιχειρηματικών σχεδίων που θα υποβληθούν θα αναδείξει εκείνα τα οποία μεταξύ των επιχειρηματιών και επενδυτικών τους σχεδίων εκείνα τα οποία οδηγούν σε αξιόπιστες και επικερδείς ευκαιρίες